

УДК 747

Пилипчук О. Д.

*Доцент кафедри рисунка та живопису
Київського національного університету будівництва та архітектури*

artist-30-03@yandex.ua

orcid.org/0000-0002-1306-6071

ЕМОЦІЙНИЙ ВПЛИВ КОЛОРИСТИЧНОГО ПРОСТОРУ ПРИ ВКЛЮЧЕННІ В ІНТЕР'ЄР ХУДОЖНЬО-ДЕКОРАТИВНИХ ЗАСОБІВ

Анотація: в статті підняте питання про актуальність проблеми емоційного впливу колористики інтер'єру в сучасному мистецтві і проектуванні, та його взаємодія з художньо-декоративними засобами в візуально-просторовому середовищі. Зроблено аналіз, приведені приклади, які виконані автором статті.

Ключові слова: емоційний вплив кольору, інтер'єрний простір, асоціація, образ, художньо-декоративні засоби, мистецтво і дизайн.

Зв'язок роботи з науковими програмами. Розробка відповідає загальному профілю наукових досліджень кафедри рисунку і живопису КНУБА за темою «Колористика і художньо-декоративне оздоблення інтер'єру» у навчальній програмі курсу «Кольорознавство» та програмі підготовки фахівців за спеціальностями «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація», «Дизайн».

Постановка проблеми. *Емоції* (франц. emotion – хвилювання, від лат. emoveo – приголомшливе, хвилююче), реакція людини і тварин на вплив внутрішніх і зовнішніх подразників, що мають яскраво виражене суб'єктивне забарвлення і охоплюють усі види чутливих хвилювань. Емоції пов'язані із задоволенням (позитивні емоції) або з незадоволенням (негативні емоції) [3]. Один з таких психологічних подразників, який викликає дуже виражену емоційну реакцію на людину – є колір.

“Колір – це енергія, яка створює життя і яка дає світло. Не дивно, що колір – це в тому числі відображення емоцій” [7]. В інтер'єрному просторі все, що оточує людину, має колористичне забарвлення. Кольори, крім емоційно-психологічного навантаження, яке включає і фізіологічні реакції людини на колір, можуть нести асоціативне та образне значення, бути символом, знаком і алегорією, а колористичні сполучення створюють колірні гами. Також колір присутній в естетичній та духовній сфері, а художньо-декоративне оформлення інтер'єру – один із засобів в створенні комфортного середовища для перебування там людини. Тому питання емоційного впливу колористики в інтер'єрному середовищі, при включенні в нього художньо-декоративних

засобів, має велике значення ще на початковій стадії задуму в проектуванні інтер'єру.

Аналіз останніх досліджень. На сьогодні питання кольору і колористики інтер'єрного середовища має дуже великий історичний розвиток та існує багато фундаментальних праць стосовно кольору та колористики, художньої форми, розміщеної в просторовому середовищі, наприклад: Гетте І.-В., Фриліг Г., Ауэр К. [8], Алексеев С.С.; стосовно художньо-декоративного оздоблення – праця Минкявичуса Й.К. [6], Аронова В., Арнхейма Р., Александров. та ін. Важливе значення мають роботи з психології та естетики, аналізу впливу естетичних якостей середовища на поведінку і емоційний стан людини. Наприклад праці Бурова А.І. [1], Рубинштейна С. Л. [2], Симонова П.В. [4].

Сучасна література про колір і художню форму здебільшого орієнтується на досвід минулих років. Створюється багато енциклопедій, посібників і підручників та атласів практичного використання кольору в житті людини та в творчій праці художника, дизайнера, архітектора. Наприклад такі як Миронова Л.Н., Сурина М., Хидеяки Чидзиива, Уилкос М., Матюшин М., Айтсман Л., Гилл М. [7] та ін.. Проведений аналіз історичного досвіду виявив, що існує нестаток потрібної літератури і науково-методичного забезпечення в практичному використанні стосовно емоційного впливу колористики сучасного інтер'єрного простору на людину, при включенні художньо-декоративного оздоблення, орієнтованої для дизайнерів і художників.

Виклад основного матеріалу. Емоційний стан людини, присутньої в інтер'єрному середовищі, повністю залежить перш за все від колірної вирішення, яке визначається багатьма факторами, серед них кліматичні умови, орієнтація будинку стосовно сторін світу і внутрішнього середовища, функціонального призначення приміщень. Активність колірної середовища визначається ступенем впливу матеріально-предметного середовища, залежить від соціально-культурної ситуації [5]. Виходячи з цих умов, важливе значення будуть мати асоціації і образ, які викликаються при сприйнятті цього середовища. Дослідження науковців з психології та естетики прийшли до висновку, що основною сполучною ланкою між поведінкою і середовищем – є емоційна реакція [1,2,4]. Витвори мистецтва самі по собі несуть емоційне навантаження, та можуть викликати різноманітні реакції. Позитивна, негативна або нейтральна емоціональна реакція при сприйнятті інтер'єрного простору може буде посилена при включенні художньо-декоративних засобів, за допомогою яких можливо збалансувати колористичний простір, гармонізувати середовище – викликати відчуття комфорту та позитивну емоційну реакцію. Тому, ще на ранніх етапах проектування потрібно врахувати, яке емоціонально-асоціативне навантаження повинно викликати сприйняття від інтер'єру.

Будь-який твір мистецтва перебуваючи в інтер'єрі визначається місцем, масштабом, формою, розміром, колористичною плямою (це може бути акцент або доповнення простору), а також кутом огляду і графіком оглядового руху. Графік руху підпорядковує людину встановленої лінії проходу до окремих місць і предметів [6] Важливу роль в сприйнятті об'єкту мистецтва несе і ступінь освітлення і розміщення в просторі і колірному середовищі. В інтер'єрі є важливим не тільки саме поєднання кольорів, але і пропорція в якій ці кольори використовуються. За інших рівних умов емоційно-насичене буде сильніше запам'ятовуватись, ніж емоційно-нейтральне; але в одних випадках краще буде запам'ятовуватися приємне, в інших – неприємне, залежно від того, що саме в даному конкретному випадку більш актуально [2]. Певний суб'єктивний погляд на природу емоційного збудження, висловив в своїй «активаційній теорії емоцій» Дональд Б. Линдсли в 1960 [4], рис. (1).

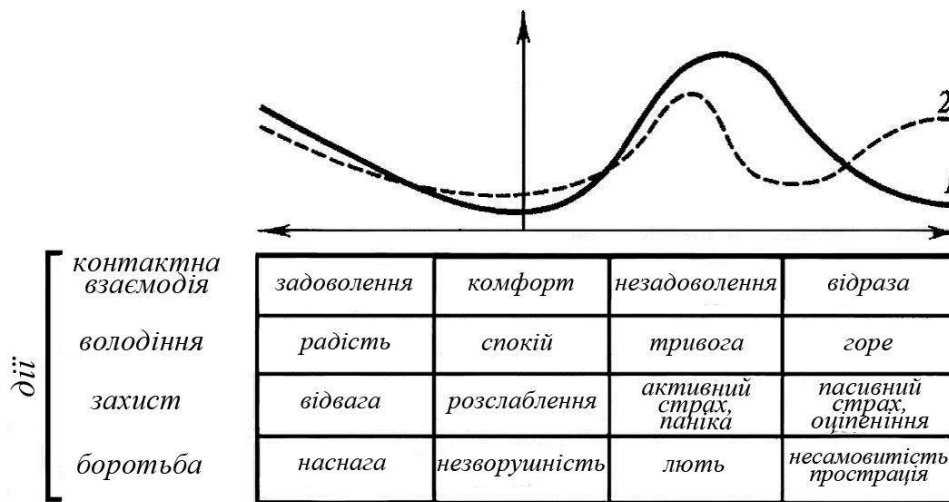


Рис. 1. Схема взаємодії симпатичного (частини автономної нервової системи) – (1) і парасимпатичного – (2) відділів вегетативної нервової системи в міру зростання емоційної напруги.

Художній розпис, виконаний в сучасному інтер'єрі ресторану «Ажур» (м. Київ. Художник Пилипчук О. Д. 2008), представляє засіб збалансування колористичної гами в формуванні колористики цілого внутрішнього простору. Інтер'єр ресторану вирішено в насиченій яскравій гамі побудованій на контрасті доповнюючих кольорів. При цьому кольоровому вирішенні вдало узгоджена функціональна ідея ресторану, святкові та урочисті заходи, зустрічі з друзями, споживання їжі та ін., а також емоційний ефект – візуальна зміна обстановки, психологічна розрядка, збудження, натхнення. Загальний образ приміщення не був би гармонічним без включення художніх кольорових акцентів – розпису, панно, картини. Слід пам'ятати, що при оформленні приміщення кожному кольору властива своя емоційна функція [8]. Яскрава стіна, пофарбована в золотисто-помаранчевий з червоним відтінком колір (рис.

№ 2), вносила б відчуття роздратування і набридливості у полі зору, якщо б не включення помітної кольорової плями доповнюючого зеленого кольору. Велика природна форма у вигляді листа розташована в меншій кількості на стіні, а в більшій масі плавно перетікає на стелю – кут обзору змінюється, слідуючи за графіком руху, змінюється емоційний ефект від загального сприйняття зони простору. Різкий контраст викликаний від сприйняття оглядового поля стіни поступово нейтралізується контрастом на стелі. На рис. № 3 показана фронтальна стіна інтер'єру, яка композиційно є головною. Тут включено, окрім художнього розпису на стелі, картини – живописний диптих. Розмір, колорит, фактура живописного полотна, розміщення – повністю відповідає композиційному і колористичному вирішенню інтер'єра. Емоціональне навантаження, своєю фактурністю і асоціативним образом, створює декоративна арка – центральний елемент композиції. Художній розпис і живописні полотна доповнюють за колоритом, пропорційністю, масштабністю і фактурністю та гармонічно синтезують різні декоративні оздоблення. Зона оглядового руху поступово змінюється від стіни до стелі і викликає рівноважний ефект сбалансованості. Теж саме емоційне навантаження можна побачити і на рис. № 4. Функціональне оздоблення і елементи обладнання (стілці, столики, текстиль), необхідне для простору ресторану, теж несуть кольорове навантаження. Яскраві акценти синього кольору могли б внести кольоровий дисбаланс, якщо б не сукупність загального колориту приміщення. На рис. № 5 представлений варіант інтер'єрної зони, де художня кольорова композиція збалансована за допомогою тонального і кольорового контрасту, який змушує глядача змінювати рух перегляду знизу вгору і знову повертати вниз. Емоційне навантаження – поступове. Тут художньо-декоративний розпис знаходиться у глибині невеликої ніші з різким світлом, посилюючи ефект.

Висновки. Можна зробити висновки, що проблеми емоційного впливу колористики інтер'єру в сучасному мистецтві і проектуванні, та його взаємодія з художньо-декоративними засобами в візуально-просторовому середовищі, напряду залежать від колірної та композиційної рішення простору. Різноманітний характер емоційного впливу, від позитивних до негативних емоцій, визначає задум і функцію інтер'єру, баланс або дисбаланс кольору, задає рух простору, його динамічність. В сучасному проектуванні найчастіше предмети мистецтва повинні використовуватися з урахування взаємозв'язку колористики інтер'єру та художньо-декоративних засобів, їх емоційних можливостей. Тому першочергова задача проектувальників – заздалегідь продумати загальну ідею і передбачити асоціативний образ, викликаний від сприйняття простору інтер'єру. Стихійність вибору, нелогічність може привести до дискомфорту. Комфортний і збалансований стан людини від

сприйняття середовища в час перебування в інтер'єрі – кінцева мета творців простору.



Рис. 2. Настінний розпис ресторану «Ажур». Художник Пилипчук О.Д.

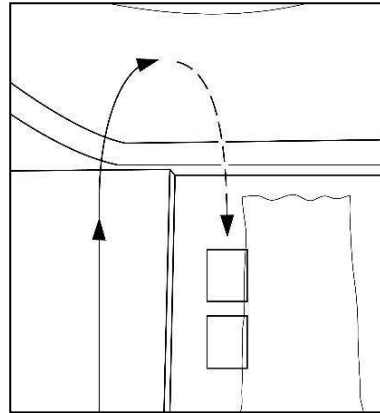


Схема оглядового руху до рис. 2

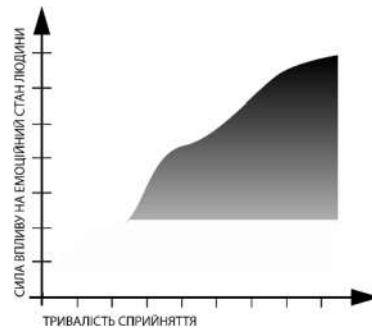


Рис. 3. Настінний розпис ресторану «Ажур». Художник Пилипчук О.Д.

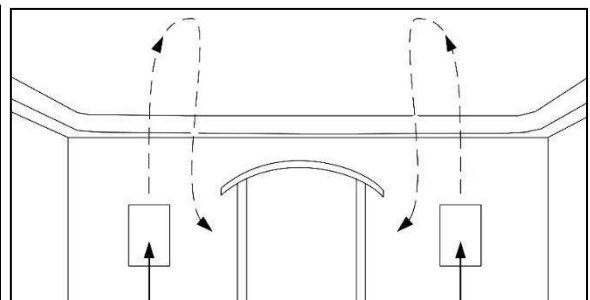
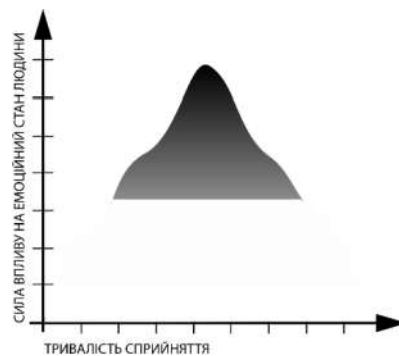


Схема оглядового руху до рис. 3



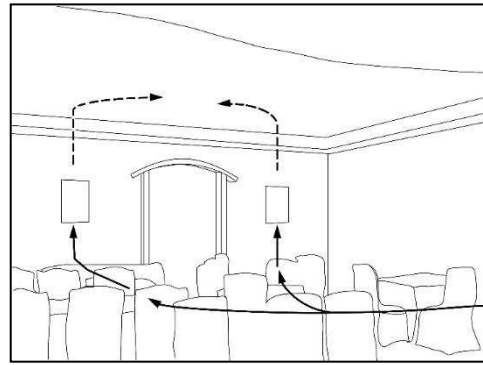


Схема оглядового руху до рис. 4

Рис. 4. Настінний розпис ресторану «Ажур». Художник Пилипчук О.Д

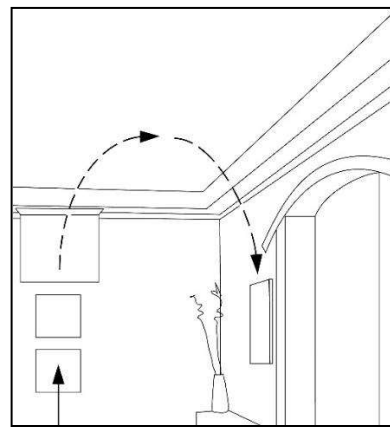
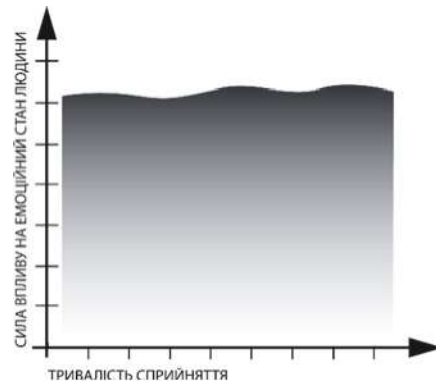
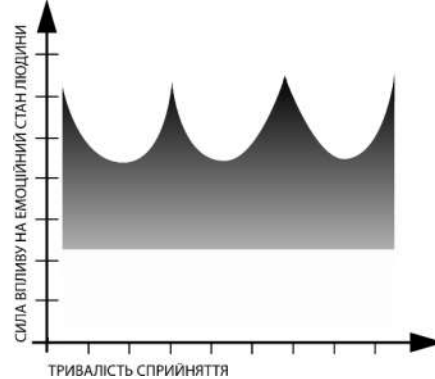


Схема оглядового руху до рис. 5

Рис. 5. Настінний розпис ресторану «Ажур». Художник Пилипчук О.Д



Литература

1. Буров А.И. Эстетическая сущность искусства. Москва: «Искусство», 1956. 292 с.
2. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии. Санкт-Петербург: «Питер», 2002, 720 с.
3. Советский энциклопедический словарь. Москва: «Советская энциклопедия», 1985, 1600 с.
4. Симонов П.В. Эмоциональный мозг. Москва: «Наука», 1981. 166 с.
5. Техническая эстетика и дизайн. Словарь. Под общей ред. Калиничевой М.М. Москва: «Академический Проект: Культура», 2012, 356 с.
6. Минкявичус Й.К. Интерьер и монументальное искусство. Москва: «Стройиздат», 1974, 88 с.
7. Гилл М. Гармония цвета. Гармония цвета. Пер с англ. О. Максименко. Москва: «АСТ, Астрель», 2005. 144 с.
8. Фрилинг Г., Ауэр К. Человек – цвет – пространство. Москва: «Стройиздат», 1973. 141 с.

Аннотация

Пилипчук Оксана Дмитриевна. Доцент кафедры рисунка и живописи Киевского национального университета строительства и архитектуры.

Эмоциональное влияние колористического просторнаства при включении в интерьер художественно-декоративных средств.

В статье поднят вопрос об актуальности проблемы эмоционального воздействия колористики интерьера в современном искусстве и проектировании, и его взаимодействие с художественно-декоративными средствами в визуально-пространственной среде. Сделан анализ и приведены примеры, которые выполнены автором статьи.

Ключевые слова: эмоциональное воздействие цвета, интерьерное пространство, ассоциация, образ, художественно-декоративные средства, искусство и дизайн.

Annotation

Pilipchuk Oksana. Docent of the Department of Drawing and Painting. Kiev National University of Construction and Architecture.

Emotional influence of coloristic simplicity when incorporating artistic and decorative means into the interior.

The article raises the issue of the urgency of the problem of the emotional impact of interior coloring in contemporary art and design, and its interaction with artistic and decorative means in a visual-spatial environment. The analysis is made and examples are given which are carried out by the author of the article.

Key words: emotional influence of color, interior space, association, image, artistic and decorative means, art and design.